

dr hab. Iwona Jażewicz, prof. AP
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki
Akademii Pomorskiej w Słupsku

O C E N A

**dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego, organizacyjnego
i popularyzującego naukę w postępowaniu habilitacyjnym dr Kamili Joanny
Ziółkowskiej-Weiss z Instytutu Prawa, Ekonomii i Administracji
Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie**

1. Wprowadzenie

Recenzja została przygotowana na podstawie Uchwały nr RDGSEiGP/1/2023 Rady Dyscypliny Geografia Społeczno-Ekonomiczna i Gospodarka Przestrzenna Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 14 lutego 2023 r

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym dr Kamili Joanny Ziółkowskiej-Weiss została przygotowana na podstawie otrzymanych na elektronicznym nośniku danych, które zostały opatrzone podpisem zaufanym. Dostarczona dokumentacja zawierała: wniosek Habilitantki o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, kopię dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora Nauk o Ziemi w zakresie geografii społecznej, autoreferat w języku polskim przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych, wykaz dorobku naukowego oraz oświadczenia współautorów, a także informacje o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych, współpracy międzynarodowej i popularyzujących naukę. Do wniosku dołączono monografię pt: „*Aktywność turystyczna kanadyjskiej Polonii w Obszarze Metropolitalnym Toronto (GTA). Determinanty, zróżnicowanie, przejawy*”, którą Habilitanta wskazuje jako swoje główne osiągnięcie naukowe.

2. Sylwetka Habilitantki

Pani dr Kamila Joanna Ziółkowska-Weiss jest absolwentką Wydziału Geograficznego - Biologicznego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, gdzie w 2011 r. uzyskała stopień magistra geografii w zakresie specjalności geografia z

podstawami przedsiębiorczości, a w 2015 r. z wyróżnieniem stopień doktora Nauk o Ziemi w zakresie geografii społecznej na podstawie rozprawy doktorskiej nt: „Aktywność i destynacje turystyczne Polonii mieszkającej w Wielkiej Metropolii Chicagowskiej”, której promotorką była dr hab. Bożena Wójtowicz, prof. UP, zaś recenzentami prof. dr hab. Włodzimierz Kurek i dr hab. Krzysztof Widawski. Z kolei w 2007 r. uzyskała tytuł magistra kulturoznawstwa w zakresie specjalności cywilizacja śródziemnomorska na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 2009 r. natomiast ukończyła studia podyplomowe na kierunku zarządzanie turystyką międzynarodową na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, co w mojej opinii w dużym stopniu zaważyło na dalszych zainteresowaniach badawczych Habilitantki. Od 2012 r. do chwili obecnej pracuje w Instytucie Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. W latach 2012-2016 zatrudniona była na stanowisku asystentem, a od 2016 r. na stanowisku adiunkta.

3. Ocena dorobku naukowego

Dorobek naukowy dr Kamili Joanny Ziółkowskiej-Weiss mieści się w obszarze geografii społeczno-ekonomicznej, a przede wszystkim w zakresie geografii turystyki, a część prac obejmuje problemy badawcze w zakresie geografii społecznej. Dorobek publikowany jest ilościowo okazały i zróżnicowany jakościowo. Obejmuje łącznie 91 prac naukowych, z czego 55 prac ukazało się po uzyskaniu stopnia doktora. Habilitanta przygotowała 61 prac samodzielnie i 30 prac we współautorstwie (w 24 pracach jest pierwszym autorem). Kończąc statystyczną stronę dorobku publikacyjnego warto dodać, że 38 prac napisanych jest w języku angielskim.

Należy zaznaczyć, iż Habilitanta opublikowała trzy artykuły w czasopismach indeksowanych w bazie Journal Citation Reports (JCR), publikowała także w czasopismach polskich o zasięgu międzynarodowym np. *Studia Periegetica* czy w czasopiśmie *Land*, w renomowanych czasopismach krajowych tj. *Turyzm*, *Geographia Polonica*, *Folia Turistica*, *Turystyka Kulturowa*, a także wielokrotnie w *Pracach Komisji Geografii Przemysłu PTG* i czasopiśmie *Edukacja-Przedsiębiorczość*. Ważne miejsce w dorobku naukowym Habilitantki stanowi autorstwo dwóch książek tj. monografii wydanej w 2018 r. na podstawie rozprawy doktorskiej („Aktywność i destynacje turystyczne Polonii mieszkającej w Wielkiej Metropolii Chicagowskiej”), rozprawy habilitacyjnej, a także współautorstwo książki „Album o Polsce” dla dzieci polonijnych, która została wydana przez Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” w Kanadzie. Habilitantka była również redaktorem naukowym monografii pt. „Minorities in

USA. Past and Present” przygotowanej w języku angielskim. Redaguje czasopismo *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Geographica*.

Publikowany dorobek naukowy dr Kamili Joanny Ziółkowskiej-Weiss pod względem tematycznym obejmuje dwa główne kierunki badań. W kręgu zainteresowań badawczych najbardziej istotne miejsce zajmuje geografia turystyki i w drugiej kolejności geografia społeczna. Moim zdaniem, pierwszy i najważniejszy nurt badawczy dotyczy aktywności turystycznej Polonii. Pierwszym obszarem, gdzie prowadziła badania była Wielka Metropolia Chicagowska („*Czynniki geograficzne warunkujące aktywność turystyczną i wybór destynacji turystycznych chicagowskiej Polonii*”, „*Preferowane wyjazdy krótkoterminowe w ciągu roku przez chicagowską Polonię*”, „*Wybrane wskaźniki organizacji turystyki wpływające na aktywność turystyczną Polonii mieszkającej w Metropolii Chicagowskiej*”). W okresie późniejszym z powodzeniem i dużą konsekwencją prowadziła pogłębione analizy w Obszarze Metropolitalnym Toronto („*Importance of the Second Homes in the Context of Weekend Trips Preferred by Canadian Polish People*”, „*Działalności polskich biur podróży w Greater Toronto Area*”), a także w dwóch miastach południowoamerykańskich tj. w Rio de Janeiro („*Przedsiębiorczość wybranych biur podróży w Rio de Janeiro prowadzonych przez brazylijską Polonię*”) i Buenos Aires („*Aktywność turystyczna argentyńskiej Polonii na przykładzie mieszkańców Buenos Aires - zarys koncepcji badań pilotażowych*”, „*Najczęściej wybierane kierunki turystyczne przez argentyńską Polonię na przykładzie mieszkańców Buenos Aires - badania pilotażowe*”). Wybór tematyki badawczej i jej ukierunkowanie na analizy zachowań turystycznych Polonii w trakcie wyjazdów, identyfikację zasięgu przestrzennego oraz wyznaczenie czynników determinujących preferencje przestrzenne oraz aktywność i zachowania turystyczne uważam za bardzo ważne poznawczo i niezwykle istotne poszerzają, bowiem wiedzę w zakresie geografii turystyki.

Istotną wartość merytoryczną posiadają opracowania dotyczące rozwoju turystyki w krajach Grupy Wyszehradzkiej, które są pokłosiem realizacji wspólnie z dr hab. Michałem Żemłą prof. UJ. projektu badawczego. Na uwagę zasługuje cykl artykułów odnoszących się do atrakcyjności turystycznej poszczególnych państw V4 („*Atrakcyjność wybranych państw Europy Środkowej pod kątem uprawiania sportów zimowych i pieszej turystyki górskiej*”, czy „*Turystyka między krajami Grupy Wyszehradzkiej. Wybrane problemy i perspektywy na przyszłość*”), a także opracowana autorska metoda pomiaru postrzegania atrakcyjności turystycznej państw („*Propozycja metody pomiaru postrzegania atrakcyjności turystycznej państw Grupy Wyszehradzkiej*”).

W dorobku naukowym Habilitantki istotne miejsce zajmują prace związane z turystyką kulturową. Z całą pewnością wykształcenie humanistyczne (ukończone studia na kierunku Kulturoznawstwo) wywarło wyraźny wpływ na rozwijanie zainteresowań badawczych skierowanych na poznawanie miejsc związanych z kulturą w jej rozmaitych aspektach. Przedmiotem dość licznych prac były szlaki kulturowe. Należy podkreślić, iż oryginalnym wkładem w rozwój geografii turystyki są projekty szlaków kulturowych m.in. w prowincji Alberta w Kanadzie („*Touristic cultural determinants in Canada based on the authorial route of cultural heritage in the Alberta province*”) czy w Nadrenii („*Heritage of the Ancient Rome as a Theme of Cultural Tourism in the Author's Route in the Rhineland*”). Aspekty turystyki kulturowej przewijają się również w dość licznych pracach dotyczących wiejskiej turystyki kulturowej („*Wiejska turystyka kulturowa na przykładzie Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygielzowie*”, „*Uczestnictwo reanimatorów dawnej historii w imprezach turystyki kulturowej na przykładzie Święta Rękawki w Krakowie*”), dziedzictwa przemysłowego oraz dziedzictwa kulturowego („*Industriada - Święto szlaku zabytków techniki województwa śląskiego jako przykład dziedzictwa przemysłowego*”, „*Rozwój turystyki dziedzictwa na wybranych przykładach w Polsce*”).

Znaczny dorobek naukowy Habilitantki w zakresie turystyki kulturowej zaowocował propozycją udziału w międzynarodowym projekcie Unesco Chair on Science Education w ramach projektu „Developing democracy education in Norway, Ukraine and Palestine”, Academic Writing School, którego celem jest pogłębienie wiedzy na temat analizy praktyk w zakresie wdrażania kultury demokratycznej w edukacji oraz opracowanie programów nauczania, programów studiów i kursów doskonalących zawierających elementy turystyki kulturowej.

Habilitanta zajmowała się ponadto turystyką sentymentalną związaną z kulturą żydowską. W pracy pt. „*Krakowski Kazimierz w kontekście turystyki sentymentalnej Żydów*” wskazała na dziedzictwo kulturowe żydowskiej dzielnicy Kazimierz oraz opublikowała interesujące wyniki badań empirycznych odnoszące się do zainteresowania grup żydowskich innymi zabytkami historycznymi w Krakowie.

Drugim głównym kierunkiem badawczym w dotychczasowej działalności naukowej dr Kamili Joanny Ziółkowskiej-Weiss są kompleksowe analizy w zakresie geografii społecznej. Znaczące i ważne miejsce w dorobku Habilitantki zajmują prace poświęcone badaniom warunków życia Polonii w Obszarze Metropolitalnym Toronto na co wskazuje analiza wyjaśniająca poszczególne badane zjawiska i procesy, tak ze względów teoretycznych jak i aplikacyjnych. Interesujące poznawczo są wyniki badań dotyczące warunków zamieszkania,

warunków wypoczynku i rekreacji oraz rozwoju infrastruktury społecznej łącznie z dostępnością do niej mieszkańców GTA (*„Assessment of the Selected Health Factors by Polonia in the Greater Toronto Area in the Context of Quality and Standard of Living”*, *„Selected geographical and tourist aspects in the assessment of the quality and standard of living of Polonia in the Greater Toronto Area”*, *„Satisfaction with Selected Indicators of the Quality of Urban Space by Polonia in the Greater Toronto Area”*). W konkluzji Autorka proponuje wyróżnienie czynników obiektywnych i subiektywnych różnicujących poziom i jakość życia Polonii w Obszarze Metropolitalnym Toronto. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż są to prace anglojęzyczne i zostały opublikowane w wysoko punktowanych czasopismach, przykładowo w międzynarodowym czasopiśmie *International Journal of Environmental Research and Public Health*.

Za oryginalne i wartościowe należy uznać rozdziały zamieszczone w anglojęzycznej monografii *„Minorities in USA. Past and Present”* pod redakcją naukową Habilitantki, a podejmujące tematykę mniejszości i wielokulturowości w USA. Co prawda jest to najmłodsze wśród zainteresowań pole badawcze Habilitantki, ale w mojej ocenie o interesującej warstwie empirycznej i metodycznej.

Opublikowany dorobek naukowy Habilitantki charakteryzują następujące dane naukometryczne: Impact Factor 12,251, liczba cytowań wg bazy Google Scholar 104 (bez autocytowań), Indeks Hirscha według Google Scholar – 5. Jeśli chodzi o wskaźniki bibliometryczne to może nie są one w pełni satysfakcjonujące, ale moim zdaniem nie do końca oddają aktywność, zwłaszcza międzynarodową Habilitantki.

Aktywność naukowa dr Kamili Joanny Ziółkowskiej-Weiss przejawia się również w czynnym uczestnictwie w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym. Brała czynny udział w 80 konferencjach naukowych, w tym w 50 konferencjach naukowych po uzyskaniu stopnia doktora. Należy zaznaczyć iż wyniki badań prezentowała na 25 konferencjach ogólnopolskich i 55 konferencjach międzynarodowych (Kanada, Stany Zjednoczone, Ukraina, Czechy). Łącznie wygłosiła 72 referaty, w tym 27 referatów w języku angielskim.

Dr Kamila Joanna Ziółkowska-Weiss uczestniczyła w realizacji kilku projektów badawczych, co w mojej opinii pozwoliło na wzrost aktywności naukowej Habilitantki, poszerzenie zainteresowań badawczych, a w konsekwencji systematyczny rozwój naukowy. Jest wykonawcą w zespole badawczym Unesco Chair on Science Education w ramach projektu *„Developing democracy education in Norway, Ukraine and Palestine”* oraz uczestniczyła w projekcie Academic Writing School (22.12.2021-31.08.2022). Kierowała projektem dla Młodych Naukowców *„Aktywność i destynacje turystyczne brazylijskiej Polonii*

mieszkającej w Rio de Janeiro” w ramach badań statutowych Uczelni. Od 2019 r. była wykonawcą w pięciu indywidualnych projektach badawczych realizowanych w ramach badań statutowych Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Nie dostrzegam natomiast pozyskania i kierowania projektami badawczymi z Narodowego Centrum Nauki i międzynarodowych grantów.

W rozwoju naukowym Habilitantki ważną rolę odegrały zagraniczne staże naukowe. Odbyla dłuższe staże naukowe trwające 3 miesiące w Ukrainie, kilkutygodniowe w Argentynie, a także krótkoterminowe w Rosji, Czechach i Ukrainie. Wyjeżdżała również w ramach wymiany Erasmus+ do Włoch i Hiszpanii. Zrealizowane staże z całą pewnością miały duży wpływ na wzbogacenie i pogłębienie wiedzy oraz nabycie znacznego doświadczenia w pracy naukowej.

Istotną miarą aktywności naukowej dr Kamili Joanny Ziółkowskiej-Weiss jest nawiązanie współpracy z uczelniami i instytucjami zagranicznymi. Na uwagę zasługuje bardzo dobra współpraca z Narodowym Pedagogicznym Uniwersytetem im. Dragomanowa w Kijowie, która zaowocowała uczestnictwem w konferencjach naukowych wraz z ich organizacją, stażem naukowym, wspólnym projektem badawczym, a także przygotowaniem publikacji. Habilitanta od lat współpracuje ponadto ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego w Kanadzie oraz w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej oraz z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. W ramach współpracy przeprowadziła cykl wykładów dotyczących geografii Polski i we współautorstwie wydała książkę „Album o Polsce”. Wartościowe materiały zostały zgromadzone przez Habilitantkę dzięki współpracy z Polskim Ośrodkiem Katolickim OO. Bernardynów w Martin Coronado w Buenos Aires oraz Muzeum Polskiej Emigracji w Wandzie, a pokłosiem tej współpracy będzie wydanie monografii naukowej pt: „Tożsamość kulturowa w procesach asymilacji drugiego pokolenia Argentyńczyków polskiego pochodzenia na przykładzie mieszkańców Wandy”. Z kolei współpraca z Czeską Centralą Ruchu Turystycznego - Czech Tourism w efekcie doprowadziła do organizacji przez Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy Krajoznawczej o Republice Czeskiej.

Podsumowując, dorobek naukowy oraz aktywność naukową dr Kamili Joanny Ziółkowskiej-Weiss oceniam pozytywnie. Jest w miarę rozpoznawalnym naukowcem, posiada dorobek konferencyjny i udział w projektach badawczych, a Jej aktywność międzynarodowa jest bogata i różnorodna.

4. Ocena merytoryczna głównego osiągnięcia naukowego

Pani dr Kamila Joanna Ziółkowska-Weiss jako osiągnięcie naukowe wskazuje monografię pt. *„Aktywność turystyczna kanadyjskiej Polonii w Obszarze Metropolitalnym Toronto (GTA). Determinanty, zróżnicowanie, przejawy”*, która została wydana w Wydawnictwie Naukowym Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2021 r. (Prace Monograficzne 1032). Recenzentami wydawniczymi byli: prof. UAM dr Alina Zajadacz i dr hab. Krzysztof Widawski, prof. AWF we Wrocławiu. Rozprawa habilitacyjna wpisuje się w zakres badań geografii społeczno-ekonomicznej, w nurt geografii turystyki, a w sposób szczególny dotyczy migracji turystycznych. Oceniana monografia podejmuje problem aktywności turystycznej, jeśli w skali kraju problematyka aktywności turystycznej była przedmiotem zainteresowań nie tylko geograficznych ośrodków akademickich, ale również uniwersytetów ekonomicznych, akademii wychowania fizycznego czy politechnik, a rezultaty badań znajdują odzwierciedlenie w dość bogatej literaturze przedmiotu, to oceniana praca wypełnia lukę w badaniach naukowych dotyczących aktywności i wyboru destynacji turystycznych przez Polonię, na przykładzie kanadyjskiej Polonii zamieszkałej w Obszarze Metropolitalnym Toronto. Monografia jest efektem wieloletnich badań Autorki w Obszarze Metropolitalnym Toronto.

Rozprawa habilitacyjna liczy 341 stron tekstu, 55 tabel, 57 rycin, 6 fotografii oraz 27 stron pozycji bibliograficznych. Należy zaznaczyć, że wykaz bibliograficzny jest bardzo bogaty i obejmuje łącznie 508 prac, w tym 181 pozycji literatury zagranicznej (głównie angielskojęzycznej). W mojej ocenie zaprezentowany wykaz bibliograficzny jest wystarczający do osadzenia problematyki pracy w dotychczasowym dorobku naukowym, a poza tym Autorka z powodzeniem powołuje się w odpowiednich fragmentach rozprawy do większości z tych publikacji.

Na zasadniczy tekst pracy składa się wstęp, 5 rozdziałów oraz zakończenie i wnioski. Generalnie struktura pracy jest spójna i przejrzysta. Wydaje się jednak, że podrozdziały 1.2. Cel badań i postawione hipotezy badawcze, 1.3. Metody i narzędzia badawcze i 1.4. Przebieg badań oraz zakres czasowy i przestrzenny badań empirycznych powinny być włączone do Wstępu, ponadto rozdział 5 moim zdaniem jest zbyt obszerny (zajmuje 1/3 całości tekstu rozprawy). Praca składa się zasadniczo z dwóch części: teoretyczno-metodologicznej (rozdział 1) i empirycznej (rozdziały 2-5), choć Habilitanta każdy rozdział o charakterze empirycznym poprzedza rozważaniami teoretycznymi, mniej metodologicznymi. Takie podejście sprawia, że praca pozwala zaprezentować szersze rozważania teoretyczne oraz oryginalną warstwę empiryczną.

Wstęp w ocenianej pracy ma specyficzny charakter bowiem Autorka z jednej strony prowadzi rozważania teoretyczne odnośnie funkcji turystyki, determinant aktywności turystycznej, wielokulturowości, z drugiej wskazuje na przedmiot badań, ich cel oraz dokonuje omówienia zawartości merytorycznej rozdziałów w pracy.

W rozdziale pierwszym Habilitanta rozpoczyna rozważania od udanej próby uporządkowania aparatu terminologiczno-pojęciowego w zakresie podjętego tematu badawczego i słusznie wskazuje na występujące rozbieżności. Moim zdaniem taki tryb postępowania jest niezmiernie ważny zwłaszcza na początku prowadzonych badań, kiedy uporządkowanie i usystematyzowanie pojęć daje gwarancję właściwych wyników. Autorka definiuje i wyjaśnia kluczowe dla rozprawy pojęcia tj. turystyka, aktywność turystyczna, destynacja turystyczna, Polonia, Greater Toronto Area (GTA), ponadto wskazuje oraz omawia rodzaje turystyki oraz jej funkcje. Jeśli chodzi o wyjaśnienia dotyczące samych pojęć to je akceptuję. Natomiast mam pewne wątpliwości do prezentowanych rodzajów turystyki, jednak turystyka uzdrowiskowa jest formą turystyki zdrowotnej, a agroturystyka formą turystyki wiejskiej, co znajduje potwierdzenie chociażby w często cytowanej przez Autorkę pracy W.W Gaworeckiego (2003).

Z kolei w podrozdziale 1.2. sprecyzowano przedmiot, cel badań i postawiono hipotezy badawcze. Głównym celem pracy było jak pisze Autorka (str. 33) określenie czynników (społecznych, ekonomicznych, kulturowych, prawnych, geograficznych, demograficznych), które wpływają na aktywność turystyczną i wybór destynacji turystycznych Polonii mieszkającej w GTA. Wskazany cel realizowała poprzez sformułowanie aż sześciu hipotez badawczych wyszczególnionych na str. 34 monografii. Zostały one zweryfikowane w wyniku realizacji 5 celów szczegółowych tj. 1) określenia aktywności turystycznej Polonii w GTA na podstawie wybranych wskaźników; 2) określenia czynników warunkujących wybór destynacji turystycznej; 3) określenia wzajemnych uwarunkowań aktywności i destynacji turystycznych; 4) utworzenia własnego modelu uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych warunkujących aktywność turystyczną oraz 5) wskazania klasycznego profilu turystycznego Polonii mieszkającej w GTA. Przedmiotem badań dr Kamili Joanny Ziółkowskiej-Weiss były prawno-społeczno-ekonomiczne aspekty determinujące aktywność turystyczną kanadyjskiej Polonii na przykładzie mieszkańców Greater Toronto Area (str. 33), może jednak jak wskazuje tytuł publikacji jest to aktywność turystyczna kanadyjskiej Polonii w Obszarze Metropolitalnym Toronto wraz z jej determinantami przestrzennymi, demograficznymi i społeczno-ekonomicznymi.

Moim zdaniem zaproponowane przez Habilitantkę cele poznawcze są sformułowane właściwie i dają dobrą podstawę do prowadzenia dalszych analiz. Szkoda, że Autorka nie formułuje celu aplikacyjnego w omawianym podrozdziale, a przecież praktyczny wymiar rozprawy jest szczególnie cenny. Z kolei dość liczne hipotezy badawcze generalnie zostały postawione prawidłowo chociaż są one dość oczywiste, a ich stopień szczegółowości jest nieco skromny. Przypomnę tylko iż w przeciwieństwie do celu badań hipotezy badawcze charakteryzować się powinny większym stopniem szczegółowości ponieważ ich prawidłowa weryfikacja stanowi wkład w rozwój wiedzy.

W ocenianej rozprawie habilitacyjnej wykorzystano metody badawcze charakterystyczne dla geografii społeczno-ekonomicznej oraz nauk społecznych, które zostały oparte na pierwotnych jak również wtórnych materiałach źródłowych. Na szczególną uwagę zasługują zgromadzone informacje pierwotne uzyskane w wyniku badań terenowych przede wszystkim badań ankietowych, ale również wywiadów indywidualnych i fokusowych. Należy zaznaczyć, iż kluczową rolę odegrały badania ankietowe, które były podstawową bazą empiryczną do określenia zachowań turystycznych Polonii kanadyjskiej w GTA m.in. danych demograficznych, społeczno-ekonomicznych, motywów wyjazdów turystycznych, form turystyki uprawianych w czasie wolnym czy ustalenia destynacji turystycznych. Autorka łącznie w ciągu trzech lat (2017-2019) zebrała 1256 ankiet (w języku polskim i angielskim), w tym 372 ankiety w formie elektronicznej, z czego po weryfikacji do ostatecznych analiz wykorzystowała 1186 ankiet. W mojej opinii jeśli chodzi o wybór miejsc (zestawienie miejsc w tab. 2 i tab. 3), liczbę wykonanych ankiet i dobór grup do badań uznaje za właściwy. Szkoda tylko, że w pracy (w aneksie) nie zamieszczono formularzy ankiet i wywiadów. Doceniam natomiast Habilitantkę za Jej wysiłek w tworzenie warsztatu metodycznego i organizację procesu badawczego w szeroko zakrojonej skali i to poza krajem. Z kolei informacje wtórne pochodziły z baz danych udostępnianych przez GUS, EUROSTAT I UNWTO i dotyczyły przede wszystkim statystyk opisujących ruch turystyczny. Natomiast za wartościowy należy uznać materiał źródłowy pochodzący z raportów udostępnionych przez Konsulat Generalny RP w Toronto, stowarzyszeń i biur podróży działających w Obszarze Metropolitalnym Toronto. Generalnie stwierdzić należy, że zebrany materiał źródłowy daje rzetelne i wiarygodne podstawy do zrealizowania nakreślonych celów oraz weryfikacji postawionych hipotez badawczych.

Zgromadzony obszerny materiał badawczy wymagał uporządkowania i zastosowania różnorodnych metod analizy. Autorka skutecznie posłużyła się metodami statystycznymi i był to test niezależności chi-kwadrat, współczynnik rang Spearmana oraz współczynnik

V-Cramera. Zastosowane metody pozwoliły na analizę współzależności badanych zjawisk i siły związku, a także określenia istotności zależności między zmiennymi. Natomiast uzyskane wyniki z przeprowadzonych badań terenowych zostały wyeksponowane w postaci prezentacji kartograficznych (wykresy i mapy) oraz licznych zestawień tabelarycznych. Uważam, że są one wykonane poprawnie, charakteryzują się dobrą jakością oraz prezentują się estetycznie.

Zakres czasowy rozprawy habilitacyjnej nawiązuje do okresu gromadzenia materiału empirycznego i obejmuje lata 2017-2019. Natomiast za obszar badań dr Kamila Joanna Ziółkowska-Weiss przyjmuje Obszar Metropolitalny Toronto (GTA), który tworzą 4 prowincje tj. Halton, Peel, York, Durham oraz miasto Toronto. W pełni zgadzam się z wyborem obszaru badań przez Autorkę i przyjmuję Jej uzasadnienie, że to obszar najliczniej zamieszkały przez Polonię kanadyjską, a permanentny kontakt oraz znajomość bezpośrednia terenu badań przez Autorkę z pewnością daje gwarancję rzetelności i wiarygodności prowadzonych badań.

Podzielaam pogląd Habilitantki, że interdyscyplinarny charakter opracowania i wieloaspektowość podjętego w nim tematu przesądziły o konieczności sięgnięcia po różnorodną literaturę i materiały źródłowe (str.55). Zaprezentowany przegląd literatury zasadniczo oceniam pozytywnie ponieważ został on dokonany w sposób uporządkowany omówiony w podziale na grupy tematyczne, co moim zdaniem świadczy o umiejętności systematyzowania wiedzy przez Autorkę. Pewien jednak niedosyt może budzić fakt braku prac o walorach uniwersalnych podejmujących problematykę aktywności turystycznej i destynacji turystycznych przykładowo w Łódzkim Ośrodku Geograficznym prace S. Liszewskiego, A. Matczaka, B. Włodarczyka, w Warszawskim Ośrodku Geograficznym A. Kowalczyka, M. Durydiwki czy we Wrocławskim Ośrodku Geograficznym J. Wyrzykowskiego. Równocześnie dodam, że Autorka zamieszcza je w wykazie bibliograficznym.

Reasumując, w mojej ocenie procedura badawcza przedstawiona w rozdziale teoretycznym jest poprawna i daje wszelkie podstawy do realizacji podjętego w rozprawie tematu badawczego.

W rozdziale drugim „Społeczność polska w Greater Toronto Area” Habilitanta prezentuje dość wnikliwie społeczność polską zamieszkującą Obszar Metropolitalny Toronto w ujęciu społeczno-demograficznym oraz omawia procesy związane z osadnictwem Polonii na terenie Kanady. Interesujący jest fragment pracy dotyczący wielokulturowości, a także przebiegu procesów adaptacji imigrantów z Polski. Taka konfiguracja rozdziału moim

zdaniem stwarza możliwość wyjaśnienia i zrozumienia, że kanadyjska Polonia jest znaczącą grupą kulturową o dużych skłonnościach do ruchliwości przestrzennej, w tym migracji turystycznych.

Wartościowo - poznawczy o charakterze empirycznym pozostaje rozdział trzeci nt: „Aktywność turystyczna Polonii mieszkającej w Greater Toronto Area w świetle literatury przedmiotu i badań” oraz rozdział czwarty nt : „Destynacje turystyczne Polonii mieszkającej w Greater Toronto Area w świetle literatury przedmiotu i badań”. Nie wchodząc w szczegółowe omówienie treści wspomnianych rozdziałów skoncentruję się na wynikach jakie uzyskała Autorka w toku badań empirycznych. W omawianych rozdziałach Autorka z powodzeniem zmierza do osiągnięcia założonych celów, a moim zdaniem do ustalenia dwóch składowych profilu turystycznego kanadyjskiej Polonii jaką jest aktywność turystyczna i analiza zasięgów podróży (destynacje turystyczne). W tym celu zmierza do poznania rodzajów aktywności turystycznej oraz sposobów wypoczynku, motywów wyjazdów oraz sposobów organizowania wyjazdów Polonii mieszkającej w GTA. Jak wynika z przeprowadzonych badań obszary poddane szczegółowej analizie są zróżnicowane, a syntetyczny obraz turysty wskazuje iż jest to osoba która najczęściej wyjeżdża w celach wypoczynkowych, jeśli jest to wyjazd do Polski to posiada on charakter sentymentalny, wyjazdy turystyczne odbywa od 2 do 4 razy w ciągu roku, na wypoczynek przeznaczają do dwóch tygodni, zakwaterowana jest w hotelu, do miejsca recepcji dociera samolotem, a organizację wyjazdu powierza profesjonalnym biuram podróży. Z kolei wnikliwa analiza przestrzennych wyjazdów turystycznych Polonii kanadyjskiej zamieszkującej Metropolitalny Obszar Toronto z uwzględnieniem wyjazdów krajowych, zagranicznych w podziale na okres letni oraz zimowy, a także wyjazdów krótkoterminowych/weekendowych pozwoliła na ustalenie najczęstszych destynacji krajowych do których Autorka zalicza miejscowości tj.: Wasage Beach, Collingwood, Orangeville oraz Coburg, zaś wśród najczęściej wybieranych kierunku wyjazdów zagranicznych dominowała Kuba, Meksyk, Karaiby i USA. Należy w tym miejscu podkreślić i pochwalić zamysł Autorki, iż obok ogólnego obrazu turysty podejmuje udaną próbę zaprezentowania zachowań turystycznych i destynacji turystycznych biorąc pod uwagę grupy wiekowe (str.117-139, str.157-208).W mojej ocenie jest to ciekawa i wartościowa analiza w warstwie poznawczej, a powiązanie opisu analityczno-porównawczego, w którym Autorka poszukuje różnicowań w zachowaniach turystycznych i miejscach recepcji turystycznych prowadzi do skwantyfikowania profilu turystycznego Polonii kanadyjskiej. Dodatkowo powiązanie opisu porównawczego z metodami kartograficznymi (choć nieco skromnymi) umożliwiło zwizualizowanie uzyskanych wyników

w postaci wykresów, map i tabel. Po lekturze rozdziału 3 i 4 zastanawiam się jednak nad opisem merytorycznym rycin: 9, 10, 11, 29 czy rodzaje aktywności turystycznej to synonim rodzajów turystyki, poza tym czy prawidłowy jest tytuł „Sposób spędzania wypoczynku podczas wyjazdu długoterminowego”(ryc.12) i „Sposób spędzania wypoczynku krótkoterminowego/weekendowego”(ryc. 31) czy jest to po prostu sposób spędzania czasu wolnego.

Bardzo obszerny pozostaje rozdział piąty (liczy 124 strony tekstu), który w mojej ocenie stanowi podsumowanie rozważań w warstwie empirycznej i prezentuje rezultaty badań dotyczących uwarunkowań aktywności i wyboru destynacji turystycznych wraz z determinantami zachowań turystycznych. Dokonując oceny podzielę go na dwie części. Pierwsza część, obejmie podrozdziały 5.1. do 5.3., w których Habilitanta z jednej strony prezentuje uwarunkowania aktywności i wyboru destynacji turystycznych, z drugiej omawia inhibitory aktywności turystycznej. Do uwarunkowań wewnętrznych zalicza czynniki demograficzne, społeczne, kulturowe oraz ekonomiczne. Do uwarunkowań zewnętrznych zaś czynniki: prawne, polityczne, geograficzne, jak również organizację turystyki. Dodatkowo do poszczególnych czynników przypisuje określone cechy, co dobrze i w sposób uporządkowany odzwierciedla tab. 20. Moim zdaniem dobór czynników jak i cech do dalszych badań jest zasadniczo prawidłowy, ale może mieć charakter dyskusyjny. Niestety nie mogę się zgodzić z Habilitantką, która zatytułowała podrozdział 5.2. jako Model uwarunkowań aktywności i wyboru destynacji turystycznych Polonii mieszkającej w GTA i wskazuje ryc. 32 jako jego graficzną prezentację, a jednocześnie sama Autorka nazywa ryc. 32 jako schemat uwarunkowań aktywności i destynacji turystycznej. Z kolei interesująco poznawczy pozostaje podrozdział 5.3. i w tym przypadku ryc. 34 faktycznie prezentuje w sposób właściwy bariery aktywności turystycznej, łącznie z uwzględnieniem kategorii wiekowych turystów.

Odmiennej charakter ma druga część rozdziału piątego obejmująca podrozdziały 5.4. do 5.10. Habilitantka z wykorzystaniem testu niezależności chi-kwadrat weryfikuje postawione we wstępie robocze hipotezy badawcze. W rezultacie potwierdza słuszność 6 z 7 hipotez badawczych, a także dość szeroko komentuje wyniki łącznie z uwagami krytycznymi. W mojej ocenie wykorzystana procedura badawcza jest prawidłowa i daje wiarygodne podstawy do weryfikacji założonych hipotez badawczych.

W zakończeniu natomiast Autorka wyprowadza główne wnioski, które są odpowiedzią na pytania badawcze zawarte we wstępie rozprawy i w mojej ocenie znajdują pełne uzasadnienie w treści rozprawy. Na podkreślenie zasługuje opracowany klasyczny profil turystyczny kanadyjskiej Polonii, który Autorka przedstawia zarówno w formie

syntetycznego opisu, jak i graficznej (ryc.57). Dobrym podsumowaniem rozważań w monografii jest określenie i wyeksponowanie składowych profilu turysty z GTA (str. 340). Generalnie zgadzam się z wnioskami dr Kamili Joanny Ziółkowskiej-Weiss i uznaję je za właściwe.

Monografia *„Aktywność turystyczna kanadyjskiej Polonii w Obszarze Metropolitalnym Toronto (GTA). Determinanty, zróżnicowanie, przejawy”*, prezentuje się jako wartościowe opracowanie naukowe o określonym profilu teoretyczno-metodologicznym. Habilitantka w pełni rozwiązała postawione problemy badawcze z pomocą właściwych metod i uzyskała wartościowe pod względem poznawczym i aplikacyjnym rezultaty badawcze. Praca jest napisana poprawnym językiem, tekst jest komunikatywny, starannie przygotowany pod względem redakcyjnym, co zachęcało do lektury rozprawy.

Reasumując, ostatecznie przedstawię syntetyczną ocenę rozprawy habilitacyjnej gdyż osiągnięcia i pewne niedoskonałości zostały wskazane przy omówieniu treści poszczególnych rozdziałów. Za mocne strony rozprawy habilitacyjnej uznaję: 1) wybór problemu badawczego wypełniającego lukę poznawczą w zachowaniach turystycznych kanadyjskiej Polonii w GTA; 2) wartościowe wyniki analiz empirycznych, 3) szeroki zakres badań empirycznych i 4) aplikacyjny wymiar pracy. Do słabszych stron pracy moim zdaniem należą: 1) kwestie metodologiczne m.in. związane z formułowaniem hipotez; 2) brak 'expressis verbis' określenia nadrzędnych koncepcji badawczych oraz 3) brak odniesienia do zachowań turystycznych Polonii w innych krajach.

Ostatecznie stwierdzam, że przygotowana rozprawa habilitacyjna stanowi znaczny wkład w dorobek geografii turystyki, a jednocześnie wnosi nową jakość i wiedzę w rozwój dyscypliny- geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

5. Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzującego naukę

Dr Kamila Joanna Ziółkowska-Weiss prowadzi liczne wykłady, ćwiczenia i ćwiczenia terenowe na studiach licencjackich i magisterskich na kierunku Turystyka i rekreacja w macierzystej Uczelni. Jej działalność dydaktyczna zasługuje na szczególne wyróżnienie, co potwierdza m.in. bardzo wysoka ocena jakości prowadzonych zajęć przez studentów – średnia ocen od 2015 r. utrzymuje się na poziomie 5,8 (w skali 0-6). Wysokie umiejętności przekazywania wiedzy zaowocowały przyznaniem w 2016 r. i 2017 r. nagrody Dyrektora za pracę dydaktyczną. Habilitanta jest promotorem pomocniczym dwóch prac doktorskich, była promotorem 16 prac licencjackich i 3 prac magisterskich.

Za znaczące należy uznać osiągnięcia Habilitantki w zakresie działalności organizacyjnej, o czym świadczą zestawienia dołączone do wniosku. Jest bardzo zaangażowana w szereg działań organizacyjnych na rzecz Instytutu i Uczelni. Posiada bogate doświadczenie w organizacji konferencji, wielokrotnie była członkiem komitetu organizacyjnego konferencji (współorganizowała 12 konferencji naukowych), zorganizowała 5 Ogólnopolskich Konkursów Wiedzy Krajoznawczej o Republice Czeskiej, pełniła ponadto rolę sekretarza konferencji krajowych i międzynarodowych. Pełni również ważne funkcje związane z działalnością organizacyjną Instytutu tj. zastępcy redaktora naukowego czasopisma *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis*, *Studia Geographica*, kierownika Zespołu Interdyscyplinarnych Badań w Turystyce, członka Rady Bibliotecznej, członka Rady Dyscypliny Geografia Społeczno-Ekonomiczna i Gospodarka Przestrzenna oraz członka Komisji Rekrutacyjnej na kierunku Turystyka i rekreacja.

Z kolei aktywność w działalności popularyzującej naukę dr Kamila Joanna Ziółkowska-Weiss z powodzeniem realizuje zarówno w kraju jak i za granicą poprzez wygłaszanie otwartych wykładów o tematyce turystycznej. Są one realizowane na spotkaniach z uczniami szkół średnich, podczas różnorodnych eventów organizowanych przez instytucje kultury i Polskie Towarzystwo Geograficzne.

W dowód uznania za prace i działalność Habilitanta była wyróżniona m.in. nagrodą Ministra Edukacji i Nauki dla wybitnych młodych naukowców (2022r.), nagrodą Rektora za osiągnięcia naukowe i wysoko punktowane publikacje (2021r.), medalem Komisji Edukacji Narodowej przyznawanym przez Rektora UP w Krakowie, a także uzyskała stypendium rektorskie i ministerialne za wybitne osiągnięcia w nauce na studiach doktoranckich.

Zaprezentowany powyżej dorobek dydaktyczny, organizacyjny i popularyzujący naukę uważam za w pełni wypełniający wymagania stawiane osobom ubiegającym się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego.

6. Konkluzja

W mojej ocenie dorobek naukowy, przygotowana rozprawa habilitacyjna, działalność dydaktyczna, osiągnięcia organizacyjne i popularyzujące naukę dr Kamili Joanny Ziółkowskiej-Weiss dają podstawy do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego. Jest Ona dojrzałym badaczem o znacznym dorobku naukowym, wartościowym dydaktykiem oraz zdolnym organizatorem.

W związku z powyższym wyrażam opinię, że dr Kamila Joanna Ziółkowska-Weiss spełnia kryteria ustawowe do nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Słupsk, 4 maja 2023 r.

dr hab. Iwona Jażewicz, prof. AP